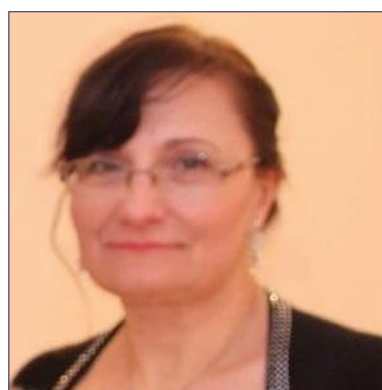

CERCETAREA ÎN BIBLIOTECA PUBLICĂ (o radiografie a experiențelor bibliotecilor publice teritoriale din Republica Moldova, reflectate în rapoartele analitice anuale pentru anii 2018-2019)

Angela DRĂGĂNEL,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Rezumat: Autorul scoate în evidență activitatea de cercetare care s-a desfășurat în bibliotecile publice teritoriale din republică, evidențiind cele mai semnificative experiențe înregistrate în anii 2018-2019. Analiza are scopul de a încuraja bibliotecarii să încorporeze cercetarea în practica lor de zi cu zi.

Cuvinte-cheie: bibliotecă publică, cercetare statistică, cercetare biblioteconomică, cercetare bibliografică, cercetare de marketing.

Abstract: The author highlights the research activity that took place in the territorial public libraries of the republic, highlighting the most significant experiences recorded in the year 2018-2019. The analysis aims to encourage librarians to incorporate research into their daily practice.

Keywords: public library, statistical study, library research, bibliographic research, marketing research.

Cercetarea are loc în orice tip de bibliotecă, indiferent de apartenența funcțională a acesteia – națională, publică teritorială, din instituțiile de învățământ, specializate (22). Este important ca aceasta să fie axată pe necesități comunitare, instituționale și realizată în funcție de posibilități și competențe.

De ce se face cercetarea în bibliotecă? Pentru că activitatea de cercetare ajută la rezolvarea problemelor practice și în luarea deciziilor la locul de muncă, creează noi cunoștințe, servicii, produse și, prin urmare, contribuie la creșterea prestigiului profesiei. Desfășurarea unei cercetări poate contribui la avansarea în carieră, de asemenea, poate îmbunătăți capacitatea de a gâ-

di critic și analitic, îmbunătățește moralul personalului și consolidează statutul bibliotecii în cadrul comunității deservite.

Care sunt competențele necesare pentru a face cercetare? Curiozitate intelectuală, sârguință, persistență, deschidere față de cercetare, gândire investigativă, abilități de comunicare, capacitatea și abilitatea de învățare de-a lungul vieții, interesul pentru o carieră profesională, capacitatea de a folosi mai multe instrumente de investigare, inclusiv noile tehnologii, cunoașterea metodologiilor de cercetare etc. Bibliotecarii din BPT sunt creativi, inovativi, în pas cu noile tehnologii, participă la instruirii și își îmbunătățesc permanent competențele. De ce nu ar desfășura activități de cercetare?

Cum să devii competent pentru cercetare? Învață să gândești ca cercetătorii: critic, analitic, metodic. Studiați metodele de cercetare, citiți cercetările altor bibliotecari și încercați să le evaluați activitatea, analizând lipsurile sau limitările lor.

Activitatea biblioteconomică trebuie să fie bazată pe dovezi de cercetare. Unii dintre noi au mai mult timp pentru a dedica procesului de cercetare decât alții, dar fiecare bibliotecar are un rol de jucat în construirea unei baze de dovezi relevante pentru dezvoltarea domeniului. Cineva poate doar citi și intercala un studiu relevant în practica sa, sau poate anunță colegii despre cercetările existente care ar fi utile în propriile domenii de studiu. Alții își analizează munca și cercetează problemele cu care se confruntă. Dacă nu există rezolvarea acestora, află ce se cunoaște la acest capitol și apoi aduc acea zonă de cunoaștere la un nou nivel, realizându-și propriile cercetări bine planificate și bine proiectate [17].

Domeniul biblioteconomic și al științei informării oferă multe subiecte de cercetare pentru bibliotecari. O strategie bine gândită, racordată la necesitățile instituționale ne poate ajuta să găsim nișa de contribuitor la cercetare, or, bibliotecarul cercetător pune în evidență importanța profesiei.

Biblioteca trebuie să își centreze atenția pe analize și sinteze, valorificări de date, promovări, evaluări ale impactului serviciilor/ produselor oferite comunității, pe dezvoltarea capacității umane pentru o prestare cât mai eficientă a noilor servicii, pe cooperarea în cercetare, pe dezvoltarea schimbului de idei și bune practici.

Care este situația la zi în bibliotecile publice teritoriale? Cum demonstrează calitățile de analiști și investigatori bibliotecarii din aceste biblioteci ca cercetători între semenii lor din celelalte biblioteci ale Sistemului Național de Biblioteci?

Pentru a răspunde la aceste întrebări au fost analizate rapoartele analitice anuale privind activitatea rețelelor de biblioteci publice teritoriale pentru anii 2018-2019, de altfel și aceste lucrări fiind produse ale cercetării biblioteconomice.

Recomandările elaborate de către Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie

și Științe ale Informării a BNRM în „Algoritmul elaborării/ întocmirii raportului analitic anual privind activitatea rețelei de biblioteci publice teritoriale” (<https://www.slideshare.net/rmbiblioteci/algoritmul-elaborarii-ntocmirii-raportului-analitic-anual-privind-activitatea-reelei-de-biblioteci-publice-teritoriale>) conferă acestora o structură unitară în corespundere cu cadrul legislativ și de reglementare. Drept urmare este stimulată analiza comparată, valorificarea acestor studii, corelarea informațiilor și valorificarea datelor statistice. Studiul realizat se axează pe următoarele direcții de cercetare: statistică, biblioteconomică, bibliografică și de marketing, accentul fiind pus pe conținuturi și produse, iar în unele cazuri – și pe date de impact.

Cercetarea statistică este realizată în toate bibliotecile. Dar cele mai multe biblioteci se limitează la observarea și prelucrarea datelor statistice. Analiza și interpretarea rezultatelor și diseminarea/ difuzarea informațiilor statistice se realizează mai mult de bibliotecile municipale/ orașenești/ raionale. Biblioteca Municipală „Eugeniu Coșeriu” Bălți a utilizat datele statistice atât pentru promovarea instituției, evaluarea activității bibliotecare și stabilirea obiectivelor de activitate a acesteia, cât și la elaborarea proiectului „Strategiei de dezvoltare a Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți pentru anii 2019 – 2023”. Raportul BPR „Iulian Filip” Drochia prezintă informație relevantă despre realizarea unor analize comparate la nivel de rețea locală, urmărind modul în care se realizează obiectivele stabilite (4). Aceste cercetări: rapoarte, analize sunt o pârghie eficientă de furnizare a informației capabile să favorizeze luarea deciziilor în folosul bibliotecii și să educe publicul, partenerii privind rolul și locul bibliotecii în prezent și în viitor (5, 30).

BPR „Vasile Coroban” Glodeni a efectuat în anul 2018 o cercetare statistică a principalilor indicatori, prin comparație pentru 2 ani, care a permis evaluarea activității, evidențiind punctele forte și cele slabe în activitatea bibliotecilor din rețea. Rezultatele cercetării au fost folosite în elaborarea politicii de dezvoltare a colecției, la atrage-

rea non utilizatorilor, atragerea noilor surse de finanțare, donațiilor, partenerilor (6).

În prima jumătate a anului 2018, BPR „Alexandru Donici” Orhei a monitorizat și evaluat indicatorii statistici și de performanță a bibliotecilor din rețea.

Datele statistice sunt disponibile utilizatorilor prin intermediul bazelor de date „Sistemul de raportare on-line 6-c” și „Sistemul de raportare lunară on-line”, ținute la zi de către bibliotecile publice teritoriale și administrate de către Centrul de Statistică din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova.

Cercetarea biblioteconomică este axată în ultima perioadă pe fenomenul lecturii și pe necesitățile utilizatorilor. Rapoartele analitice sugerează că o parte semnificativă a bibliotecilor efectuează cercetări în domeniul lecturii și le percep nu ca un scop în sine, ci ca o etapă importantă a activității lor, care în final le fac munca mai eficientă. O altă tendință de cercetare, identificată în mai multe rapoarte, ar fi studierea istoriilor de succes ale altor biblioteci cu scopul preluării bunelor practici, îndeosebi a noilor servicii. Bibliotecarii din raionul Criuleni au mers mai departe și au organizat „Ora schimbului de experiență”, unde și-au prezentat istoriile de succes și ulterior le-au analizat. La fel pot fi evidențiate cercetări ce țin de dezvoltarea resurselor informaționale ale bibliotecilor, relații cu publicul, de formarea profesională continuă a personalului, susținerea metodologică a activităților bibliotecilor, istoria bibliotecilor etc.

Menționăm organizarea unor sondaje/studii privind importanța lecturii:

- Sondajul de opinie „Preferințele de lectură ale tinerilor”, realizat în ianuarie – februarie 2018 de Biblioteca Municipală „Eugeniu Coșeriu” Bălți. Scopul studiului ține de depistarea necesităților de lectură a tinerilor, ulterior, rezultatele cercetării fiind aplicate pentru completarea colecțiilor bibliotecii cu cărți, solicitate de tinerii utilizatori [23, 43]. În anul 2019 s-au desfășurat două sondaje de opinie: „Am și eu preferințe estivale, de aceea vin la bibliotecă”, realizat cu scopul identificării solicitărilor utilizatorilor cu vârsta între 7 și 17 ani, și sondajul „O cărțuție de la Moș

Crăciun”, în cadrul căruia au fost studiate preferințele de lectură a elevilor din ciclul primar (24, pp. 34-36);

- Studiul „De ce iubim cartea” realizat de către BPR „IPS Antonie Plămădeală” Hancești, la care au participat 125 persoane. În urma studiului s-a constatat că generația tânără din Hancești preferă să citească cărțile pe suport de hârtie și sunt mai interesați de a-și ridica nivelul de cultură, prin lectură, frecventând bibliotecile (9);

- Studiul „Lectura în familie”, realizat de Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu” Fălești, în perioada februarie-martie 2019. Este vorba despre un studiu aprofundat, realizat în contextul *Anului Familiei*, cu ajutorul căruia biblioteca și-a propus să ofere noi oportunități de promovare și susținere a lecturii în familie [19];

- Studiu privind lectura tinerilor, efectuat la Biblioteca Raională „M. Sadoveanu”, Strășeni, cu scopul de a studia motivația lecturii tinerilor și factorii care o influențează. Cercetarea s-a desfășurat pe un eșantion de 50 de persoane, cu vârsta cuprinsă între 15 și 22 de ani [21].

- Sondajul „Topul celor mai citite cărți”, realizat în anul 2018 de către BPO Râșcani.

Rezultatele cercetărilor din Strășeni și Fălești au fost prezentate la Conferința națională „Lectura ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare”, organizată de către Biblioteca Națională a Republicii Moldova, iar ulterior au fost publicate în culegerea „Lectura și scările” (<https://zenodo.org/record/3661869#.XwITw20zbIU>).

Subiectul „Istoria bibliotecilor” este abordat de către:

- BPO Ștefan Vodă, care în anul 2018, în urma unui studiu amplu, a elaborat broșura „Toți am venit la carte și-n drumul vieții am pornit și de la ea”. Publicația a fost pregătită pentru tipar de către Leonid Ardeleanu, custode la Muzeul Gloriei Militare „Memoria Poporului”, și Irina Musteață, elevă la IP Liceul „Ștefan Vodă”. Cele 44 pagini ale lucrării conțin materiale ce se referă la activitatea bibliotecilor publice din localitățile raionului Ștefan Vodă, care au fost publicate în presa locală acum 50 de ani. În publicație sunt inserate și documente de arhivă care prezintă interes pentru muzeele și bibliote-

cile din raion [13, 20].

- Biblioteca Municipală Orășenească „Mihail Sadoveanu”, Soroca, care a elaborat ghidul „Centrul de Documentare și Informare *Mihail Sadoveanu* în ascensiune” și monografia „Istoria bibliotecii”;

- Biblioteca Regională Comrat, care desfășoară studii despre istoria bibliotecilor din raion;

- Biblioteca Publică Orășenească Ciadâr-Lunga, care a organizat cu prilejul Zilei bibliotecarului o întrunire metodică privind istoria bibliotecilor și a personalităților din domeniu;

- Biblioteca Publică Raională „ÎPS Antonie Plămădeală” Hâncești, care a desfășurat studii privind „Activitatea Serviciului informativ-bibliografic de la descentralizarea sistemului de bibliotecă până în prezent” și „Serviciile de referințe și informare în BPR Antonie Plămădeală”.

Preocupările de cercetare la subiectul „Dezvoltarea resurselor informaționale” sunt:

- cercetarea resurselor informaționale ale bibliotecilor publice din raion, desfășurată de către BPR „Julian Filip”, Drochia.

- investigarea formularelor utilizatorilor în vederea determinării titlurilor de publicații, care se bucură de interes din partea acestora, desfășurată de BPR Taraclia în anul 2018. La fel, menționăm sondajul în vederea investigării profilului de interes al utilizatorilor și orientarea colecțiilor către principalele grupuri de utilizatori, acest sondaj fiind repetat în anul 2019 [26];

- analiza formularelor cititorilor copii din BPO Vulcănești pentru identificarea periodicilor care se bucură de popularitate, rezultatele fiind aplicate la abonarea pentru periodice în a doua jumătate a anului 2018;

- sondajul „Vreau să citesc aceasta!”, realizat pe un eșantion de 123 de persoane – utilizatori adulți în 2018 de BPO Vulcănești. Ca rezultat s-a identificat o listă de literatură pentru completarea colecției bibliotecii.

Subiectul „Relații cu publicul” este cercetat de către BPR „Alexandru Donici” Orhei. Aici au fost realizate în 2019: studiul de caz „Prestarea serviciilor moderne pentru utilizatorii bibliotecii”, realizator: Stepanida Țugui și cercetarea bibliotecă economică „Ser-

vicii pentru comunitate în bibliotecile publice din raionul Orhei”, realizată de către Lucia Brehoi. A fost editat „Ghidul bibliotecilor publice din raionul Orhei”, elaborat de către Lidia Sitari (12).

„Formarea profesională continuă a personalului” este un subiect în continuă cercetare în mai multe centre biblioteconomice teritoriale. În 2019 BPR „Julian Filip” Drochia a desfășurat un sondaj de cercetare a necesităților educaționale ale bibliotecarilor cu scopul de a identifica problemele cu care se confruntă bibliotecarii drochieni în desfășurarea activității lor. Ca rezultat s-au proiectat obiective și acțiuni specifice pentru soluționarea problemelor respective, ce le-ar permite să asigure comunităților servicii de calitate pentru îmbunătățirea imaginii bibliotecii în comunitate [5, Anexa 4].

BPO „Emil Loteanu” Ocnița, în subordinea căreia se află Centrul de formare „Ocnița-Nord”, a studiat și depistat necesitățile profesionale ale bibliotecarilor din teritoriu pe parcursul celor doi ani de referință prin diferite metode, cum ar fi: discuții orale, chestionare și prin intermediul sesiunilor lunare pe Skype. Rezultatele acestei cercetări au constituit baza programelor de instruire și informare, a atelierelor de lucru profesionale și a seminarelor raionale (3).

Direcția Cultură Tineret Sport și Turism Ștefan Vodă, în iunie 2019, a inițiat un sondaj de studiere a necesităților profesionale ale bibliotecarilor din teritoriu. În acest caz un accent deosebit s-a pus pe necesitățile noilor angajați – tinerilor bibliotecari.

La subiectul „Evaluarea impactului bibliotecii asupra persoanei, comunității și instituției” evidențiem activitatea de cercetare a BPR „Grigore Vieru” Călărași. Drept sursă de cercetare au servit rapoartele analitice ale bibliotecilor din teritoriu pentru anul 2019. Studiul a contribuit la identificarea problemelor privind evaluarea impactului activității de bibliotecă și trasarea orientărilor de perspectivă.

Cercetarea bibliografică este aspectul forte al procesului general de cercetare în bibliotecă. Cele mai multe biblioteci elaborează liste bibliografice dedicate personalităților

notorii din comunitate, istoriei comunității în care activează. Acest fapt este important în activitatea bibliotecilor, deoarece cercetarea și promovarea istoriei locale, valorificarea patrimoniului local, valorificarea istorică și actualizarea memoriei despre oamenii locului au un impact vizibil în societate și recunoaștere comunitară. Activitatea de cercetare bibliografică se materializează în liste bibliografice ale achizițiilor noi în colecțiile bibliotecilor, materiale promoționale de caracter informativ-bibliografic destinate elevilor, bibliotecarilor, formatorilor de cultura lecturii, lucrări bibliografice pe teme actuale. În continuare prezentăm informația privind câteva produse ale cercetării bibliografice, realizate în anii de referință:

- Indicele bibliografic de caracter local „Municipiul Bălți” – BM „Eugeniu Coșeriu” Bălți, anul 2018 – 550 de articole; în anul 2019 – editată fascicula a 49-a cu 686 articole;

- BPR „Iulian Filip” Drochia – indicele bibliografic „Personalități drochiene” – 217 personalități documentate;

- BPR „Ion Druță” Dondușeni a realizat în anul 2019 buletinul bibliografic „Pelerin literar” – achiziții, cărți pentru copii;

- BPO „Ion Creangă” Florești a elaborat biobibliografia „Vitalie Ciobanu, scriitor”;

- BPO „Petre Ștefănuță” Ialoveni a continuat munca de cercetare bibliografică, completând fișierele „Ialoveni în presă”, „Satul în presă”, „Pământeni noștri”. La capitolul „File din istoria neamului” au fost completate mapele tematice „Activitatea bibliotecilor din raionul Ialoveni” (vol. I-IV), „Etnologul și Folcloristul Petre Ștefănuță”, „Regizorul și publicistul Andrei Vartic”, „Pământeni noștri”, „Ziaristul și poetul Nicolae Roșioru”, „Pictorul Grigore Plămădeală”, „Scriitoarea Lidia Ungureanu”, „Andrei Mardare – fotoreporter”, „Interpretul Adrian Ursu”, „Artistul plastic – Mihai Jovmir”, „Valeriu Herța – un talent în ascensiune” (8);

- BPR „ÎPS Antonie Plămădeală” Hâncești a realizat în anul 2018 prima ediție a ghidului biobibliografic „Pământeni noștri. Personalități Hânceștene”, reflectând biobibliografic 73 de personalități. În

anul 2019 a fost continuat lucrul la această bibliografie. Tot în acest an s-au editat trei biobibliografii: „Înțelepciunea cuvântului scris: ziaristul Valeriu Țurcan”, „Pictor și poet – Timofei Bătrânu”, „O viața trăită în lumina cărților – Eudochia Plămădeală” și patru bibliografii: „Biblioteca în presă”, „Istoria conacului Manuc Bei”, „Locașuri bisericești din municipiul Hâncești”, „BPR ÎPS Antonie Plămădeală” – 110 ani”;

- În 2018, personalul BPR „Alexandru Donici” Orhei a efectuat selectarea și descrierea bibliografică a documentelor din colecția bibliotecii în scopul elaborării bibliografiei „Marea Unire” în parteneriat cu colegii de la Biblioteca Județeană „G. T. Kirileanu” Neamț. Pe parcursul celor doi ani a fost continuată munca la bibliografiile „Orhei”, volumul al 2-lea; „Bibliotecile publice din raionul Orhei” și „Cărți cu autograf”. În anul 2019 a fost elaborată biobibliografia „Gheorghe Maxian” (alcătuitor Valentina Frunză). La fel, a fost elaborată lista de cărți care urmează să fie digitizate în cadrul Proiectului „101 cele mai importante documente din toate timpurile ale fiecărei bibliotecii”, inițiat de către BNRM;

- BPO „Emil Loteanu” Ocnița, în anul 2018, dă start elaborării biobibliografiei „Emil Loteanu” și bibliografiei orașului Ocnița, finalizate în anul 2019. Ambele lucrări vor fi editate în anul 2020;

- BPR „Mihai Eminescu” Rezina continuă elaborarea fișierului electronic „Istoria satului în oglinda anilor”;

- CDI „Mihail Sadoveanu” Soroca a inițiat și a realizat mai multe proiecte de identificare și valorificare a informației de caracter local cu genericul „Soroca/ sorocenii”. În anul 2018 au fost actualizate bazele de date „Sorocenii de dincolo de Soroca”, „Soroca – ținut la margine de Țară”, „Sorocenii ce ne creează frumosul” și „Soroca în arta cinematografică”, fișierul „În pridvorul festivalului de la Soroca”, „Calendarul local”. Au fost la fel elaborate: biobibliografia „Petre Popa – poet, prozator, publicist”; bibliografia „Biblioteca în mass-media” – 4 volume [13, 19-20];

- Raionul Ștefan Vodă la capitolul cercetarea bibliografică este reprezentat prin lucrarea realizată de o bibliotecă sătească

– Biblioteca Publică Ștefănești. Este vorba de lista „Publicații în domeniul biblioteconomiei”, ce cuprinde 100 de resurse bibliografice menite să fie utilizate de către specialiștii în domeniu în scopul dezvoltării și promovării serviciilor de bibliotecă, pentru eficientizarea lucrului bibliotecilor și bibliotecarilor [14, 21];

▪ BPR „Vasile Alecsandri”, Telenești, publică buletinul informativ „Literatura achiziționată în anul 2017”;

▪ BPR „Dimitrie Cantemir” Ungheni a elaborat ghidul biobibliografic „Pământeni noștri. Personalități unghenene” (în anul 2018 – reflectate 52 de personalități, în anul 2019 – 72).

O experiență demnă de urmat privind încurajarea cercetării bibliografice în bibliotecile publice teritoriale din raion este cea a BPR „D. Canemir” Ungheni. Este vorba despre concursul profesional „Cea mai reușită lucrare bibliografică dedicată comunității locale”, la care au participat 7 biblioteci publice teritoriale din satele: Frăsinești, Todirești, Rezina, Sinești, Bușila, Hâncești și Măgurele. Acest concurs a avut drept scop promovarea comunității prin lectură și familiarizarea utilizatorilor cu memoria locală [15].

Cercetarea de marketing

Luând ca reper prevederile standardului SM ISO 16439:2018 „Informare și documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor”, bibliotecile au analizat satisfacția utilizatorilor, combinând datele statistice cu rezultatele unor sondaje, chestionare, teste și alte dovezi. În acest sens, mai multe biblioteci și-au reanimat cercetarea de marketing.

În scopul evaluării impactului serviciilor prestate de bibliotecă asupra utilizatorilor, în 2018, BM „Eugeniu Coșeriu”, Bălți a desfășurat un sondaj pe un eșantion de 132 persoane. Rezultatele cercetării au demonstrat că serviciile livrate răspund preferințelor comunității bălțene și au avut un impact benefic asupra acesteia, totodată rămâne spațiu și pentru diversificarea ofertei de servicii existente [23, 31]. Această cercetare a fost repetată și în anul 2019, iar analiza inclusă în raportul analitic este prezentată detaliat și poate servi drept o

experiență bună în ajutorul colegilor bibliotecari din comunitate, care desfășoară cercetări de marketing.

BPR „Iulian Filip” Drochia, în anul 2019, a efectuat o cercetare în vederea evaluării impactului instituției privind serviciile/produsele oferite. Cercetarea a fost realizată prin metoda anchetării, pe un eșantion de 180 de persoane. Analiza rezultatelor cercetării a fost prezentată în raportul analitic anual al bibliotecii.

BPO „Petre Ștefănuță” Ialoveni, a efectuat studiul necesităților membrilor comunității servite în scopul inițierii serviciului nou „Cu bebe la bibliotecă”. Eșantionul a inclus 30 de persoane, acestea fiind interesate de un astfel de serviciu de bibliotecă.

Bibliotecile publice din raionul Leova, în anul 2018, au studiat nivelul de satisfacție a necesităților utilizatorilor, realizând mai multe sondaje de opinii: „Calitatea produselor și serviciilor bibliotecii în percepția utilizatorilor”, „Tipurile celor mai citite cărți”, „Cel mai bun serviciu al anului”, „Cererea și oferta în relațiile cu publicul”, „Gradul de satisfacție a necesităților de informare”, „Activități bibliotecare cu utilizatorii din comunitate”, „Monitorizarea permanentă a cererii și ofertei în relațiile cu publicul”, „Biblioteca și bibliotecarii în viziunea utilizatorilor”. În legătură cu aderarea la campania „E biblioteca mea”, bibliotecile din raion au organizat sondajul „Ce te face să revii la bibliotecă” pe un eșantion de 1600 respondenți, grupul țintă fiind tineretul și persoanele de vârstă a treia [10].

În anul 2018, la solicitarea bibliotecilor din raion, serviciul Asistență de specialitate al BPR Nisporeni a inițiat pentru bibliotecile publice din raion un sondaj de opinie „Identificarea necesităților utilizatorilor și aspirațiile comunității”. Acesta a colectat răspunsuri la întrebări gen: vârstă, ocupația, când au vizitat biblioteca ultima dată, ce servicii de bibliotecă/ instruire care țin de utilizarea calculatorului, lecturii și petrecerea timpului liber ar prezenta interes, servicii care urmează să fie implementate, zilele săptămânii și ora convenabile pentru vizita la bibliotecă. Ca rezultat au fost schimbate zilele și orele de program, implementate

servicii noi, îmbunătățite serviciile prestate. Astfel, a fost organizat „Clubul tinerelor mămici” – satul Soltănești, creat serviciul nou „În ajutorul tinerilor mămici” – satul Cristești. BPR Nisporeni și-a extins orele de lucru de la ora 17.00 până la ora 19.00. Biblioteca publică din satul Mihăileni a realizat în anul 2019 sondajul de opinie în vederea inițierii serviciului nou de studiu al limbii engleze, care ulterior a fost implementat [11]. Au fost implementate și alte servicii noi: „Ora să știm” și „Educația rutieră” – la biblioteca publică din satul Zberoaia; „Engleza pentru adolescenți” – la BPR Nisporeni. Multe biblioteci și-au extins programul cu 2 ore: de la 17⁰⁰ până la 19⁰⁰. Biblioteca publică din satul Mihăileni a repetat sondajul de opinii „Pentru studierea limbii engleze”, în rezultatul căruia au fost identificate grupuri noi ale serviciului „Studiem limba engleză”.

Bibliotecarii soroceni au realizat anual un sondaj cu scopul de a analiza gradul de satisfacție a nevoilor informaționale a utilizatorilor din toate bibliotecile publice din raion. În urma cercetării efectuate s-a observat tendința bibliotecarilor de cunoaștere a cerințelor comunității. Prin serviciile prestate comunității s-a observat revigorarea relației bibliotecă – comunitate/ utilizator. A sporit numărul de utilizatori care și-au schimbat comportamentul, viziunea și atitudinea față de sine și cei din jur. Rezultatele sondajului au demonstrat: membrii comunităților au devenit mai comunicabili, optimiști, sociabili. În același timp a crescut numărul persoanelor cu competențe digitale, mulți tineri și-au găsit un loc de muncă atât în țară, cât și peste hotare, a sporit numărul utilizatorilor care achită plățile comunale online din bibliotecă, mulți și-au găsit piețe de desfacere pentru realizarea producției agricole etc.

Bibliotecarii sunt tot mai prezenți în viața socială a comunității prin instruirea cu utilizatorii și la evenimentele culturale ale comunității. 27 de bibliotecari au participat la Congresul raional „Istoria satului meu” cu mobilizarea comunității. Au fost colectate informații, poze, indicatori statistici despre localitate, selectate de la utilizatori cu scopul promovării și valorificării patri-

moniului, istoriei locale. Totodată a crescut numărul de bibliotecari moderni, inovativi în raion. În vara anului 2019 – 51 de bibliotecari au participat la tabăra de vară „Promovarea imaginii bibliotecii în comunitate”, care a dus la creșterea numărului de utilizatori și fortificarea importanței instituției bibliotecare în comunitate [13, 14].

BPR „M. Sadoveanu” Strășeni a chestionat în anul 2018 360 de femei, împreună cu bibliotecile din raioanele Călărași, Cimișlia, Hâncești și Ștefan Vodă, cu privire la implementarea serviciului „Împreună luptăm împotriva cancerului la sân și col uterin”. De asemenea, a efectuat un sondaj de opinie a locuitorilor din orașul Strășeni despre serviciile implementate de BPR „M. Sadoveanu”, acesta fiind realizat doi ani consecutiv [2].

Bibliotecile publice din raionul Ștefan Vodă au efectuat în anul 2018 sondajul privind evaluarea serviciilor și perceperea bibliotecii în comunitate. Drept impact specificăm adaptarea noilor servicii la cerințele populației [1, 8]. În anul 2019, în vederea studierii gradului de satisfacție a utilizatorilor în raport cu serviciile oferite de bibliotecă s-au desfășurat sondaje în trei comunități – satele Ștefănești, Râscăeții Noi și Copceac. Impact – noile servicii prestate de bibliotecă privind *accesul deschis* la informație au reușit schimbarea viziunii membrilor comunității privind imaginea bibliotecii în comunitate, îndeosebi elevii și cadrele didactice s-au convins de importanța acestor noi instrumente de obținere a informației [14, 20].

În anul 2018 BPR din Taraclia a realizat două sondaje de opinie a utilizatorilor: „De ce tineretul este pasiv” și „De ce mă reîntorc la bibliotecă”. Cele mai creative răspunsuri din cadrul celui de-al doilea sondaj au fost folosite în posterele de promovare a bibliotecii [25]. În cadrul proiectului „Biblio-creativ pentru tineret” (anul 2019) s-a desfășurat cercetarea sociologică „Biblioteca. O analiză a tinerilor”, care a avut drept scop determinarea celor mai efective metode de lucru cu tineretul. Au mai urmat sondajele „Biblioteca ta”, „Părerea Dvs. despre clubul de engleză” și „Ce abilități ai vrea să-

ți dezvoltări” [26].

Rezultatele cercetărilor se regăsesc în publicațiile, semnate de către personalul de specialitate din bibliotecile publice teritoriale. Publicațiile sunt prezente în presa locală și națională, pe site-urile bibliotecilor, bloguri și în rețelele sociale. Presa de profil este reprezentată de revista „Biblio-Info” a Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți – în nr. 1 (39), 2019 au fost publicate 19 articole ale angajaților bibliotecii. BPR Taraclia editează un ziar de specialitate „Biblioteca azi”. În 2019 au văzut lumina tipa-

rului 6 numere ale acestei publicații.

Bibliotecarii din teritoriu sunt încurajați să-și publice articolele în revista științifică și bibliopraxiologică „Magazin bibliologic”. Dacă în anul 2018 găsim doar un articol al specialiștilor din teritoriu publicat aici, atunci anul 2019 este mai prolific – 15 articole. Dat fiind faptul că revista este integrată în Instrumentul Bibliometric Național (<https://ibn.idsi.md/>), oferind posibilități de analiză a vizualizărilor/ descărcărilor, prezentăm mai jos contabilizările de rigoare:

<i>Autor, instituția, titlu articolului</i>	<i>Nr. de vizualizări, descărcări pe site-ul ibn.idsi.md (la 01.07.2020)</i>
<i>2018, Nr ¾</i>	
Maria Bakhanova, BPR Ciadîr-Lunga „Виртуальные книжные выставки для детей: создание и использование”	 107 ↓ 3
<i>2019, Nr ½</i>	
Ludmila Ouș, BM „Eugeniu Coșeriu” Bălți „Biblioteca Municipală „Eugeniu Coșeriu”, Bălți – de la paradigmele schimbării la calitatea implementării”	 97 ↓ 2
Valentina Nașco, BPR „Valeriu Matei” Leova „Bibliotecile din raionul Leova în anul 2018: analize și rezultate”	 71 ↓ 1
Natalia Grițco, BPR „M. Sadoveanu” Strășeni „Dacă vrei să obții cheia succesului, pierde-te prin labirintul cărților și soarbe din nectarul cunoștințelor”	 64 ↓ 4
Natalia Grițco, BPR „M. Sadoveanu” Strășeni „O lume mai bună prin realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030 în Biblioteca Publică Raională „Mihail Sadoveanu” din Strășeni”. Istorie de succes	 66 ↓ 7
Tatiana Darii, BPR „ÎPS Antonie Plămădeală”, Hâncești „Imaginea și promovarea bibliotecii în societatea contemporană”. Istorie de succes	 53 ↓ 5
Ina Calcatînge, BP Dubăsarii Vechi, raionul Criuleni „Modernizarea bibliotecii – factor de sporire a imaginii în comunitate”. Istorie de succes	 54 ↓ 7
Lidia Gontea, BPR „Julian Filip” Drochia „Prin serviciile moderne bibliotecile transformă comunitățile”. Istorie de succes”	 59 ↓ 5
Maria Mîțcu, BP Milești, raionul Nisporeni „Din proiecte învăț, descoper, creez și implementez în beneficiul comunității”. Istorie de succes	 51 ↓ 1
Vera Oxente, BP Molovata, raionul Criuleni „Serviciul <i>Sunt eco, am Portofoliu Digital</i> ”. Istorie de succes	 42 ↓ 1
Maria Bakhanova, BPR Ciadîr-Lunga. „Popularizarea literaturii despre artă pentru adolescenți și evenimente de orientare estetică în biblioteca pentru copii din Chadîr-Lunga”	 118 ↓ 1
<i>2019, Nr ¾</i>	
Silvia Popa, BM „Eugeniu Coșeriu” Bălți „Dezvoltarea resurselor informaționale ale bibliotecilor în condițiile economiei de piață”	 89 ↓ 2
Larisa Suleimanov, BPR „ÎPS Antonie Plămădeală” Hâncești „Destinul împlinit al unui bibliotecar de vocație”. Articol-felicitarie dedicat colegei Eudochia Plăcintă, cu prilejul frumoasei aniversări și împlinirii a 40 de ani de activitate în biblioteconomie	 91 ↓ 1

Lidia Gontea, BPR „Iulian Filip” Drochia „Impactul bibliotecii asupra comunității: servicii moderne în sprijinul implementării Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă”	61 3
Natalia Grișco, BPR „M. Sadoveanu” Strășeni „O lume mai bună prin realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030 în Biblioteca Publică Raională <i>Mihail Sadoveanu</i> din Strășeni”. Experiențe	56 4
Nadejda Coltuc, BPR, Cantemir „Promovarea imaginii bibliotecii în comunitate”	68 4
<i>2020, Nr 1/2</i>	
Elena Belschi, BPO „Ion Creangă” Florești „Bibliotecile publice teritoriale din raionul Florești în anul 2019: priorități, realizări, orientări”	104 3
Nina Navroțchi, BPR Briceni în colaborare cu Ludmila Corghenci, BNRM „Biblioteca Publică Raională Briceni: o bibliotecă de succes și de valoare”	140 5
Angela Olărescu, Biblioteca „Hristo Botev” Chișinău „Poetul de origine bulgară Teodor Nencev pe paginile revistei <i>Viața Basarabiei</i> ”	100 0

Vizibilitatea rezultatelor cercetărilor este asigurată datorită activităților științifice și de specialitate locale, zonale, naționale, internaționale (workshop-uri, mese rotunde, conferințe), în cadrul cărora sunt prezentate rapoarte, comunicări. Rapoartele analitice arată pentru anul 2018 un număr de 10 comunicări, pe când pentru 2019 – 51. Cele mai multe comunicări au fost prezentate în anul 2019 de către bibliotecarii din raionul Orhei – 14, urmează raionul Ungheni cu 9 comunicări și cei de la Bălți cu 6 comunicări profesionale.

Biblioteca Municipală „Eugen Coșeriu” Bălți a organizat în anul 2019 reuniunea profesională „Biblioteca publică teritorială – importanță și impact asupra dezvoltării la nivel de persoană, comunitate și societate”. La eveniment au participat 30 de angajați de profil din bibliotecile publice teritoriale din zona de nord. La fel, a fost organizată în parteneriat cu MECC, BNRM, BNC pentru Copii „Ion Creangă” conferința zonală „Anul Biblioteconomic 2019 – fundamentări pentru ziua de mâine a bibliotecii” (71 de participanți). Gazde ale conferințelor zonale au mai fost BPR „Grigore Vieru” Călărași, BPR „Valeriu Matei” Leova și BPR „Alexandru Donici” Orhei.

BPR Briceni a organizat în anul 2018 reuniunea profesională cu genericul „Totaluri. Succese. Novateca...” (39 de participanți). BPR Ceadâr-Lunga a organizat în anul 2019 masa rotundă cu genericul „Viitorul bibliotecii – viitorul nostru” (25 de participanți).

În contextul promovării imaginii bibliotecii în comunitate, bibliotecile din raionul Drochia au organizat mai multe reuniuni profesionale: masa rotundă cu genericul

„Biblioteca – un sanctuar veșnic” și debateri profesionale la tema „Bibliotecarul – Om de cultură, creator, formator, furnizor de informații calitative” (BPR „Iulian Filip”), masa rotundă „Biblioteca – semănătoare de lumină și înțelepciune” (Biblioteca publică din satul Chetrosu), iar bibliotecile din satele Măcăreuca și Dominteni au organizat debateri la tema „Biblioteca în mileniul III” și respectiv „Bibliotecarul – călăuza utilizatorului” [5,20].

BPR „Mihail Sadoveanu” Strășeni organizează anual conferințele cu participarea bibliotecarilor din raion, care în 2019 a purtat genericul „Biblioteca publică – kilometrul zero al comunității” (68 de participanți).

Conferința „Rolul bibliotecilor în viața orașului și raionului – ca centre de informare și comunicare” a fost organizată în Taracia la 23 aprilie 2018 (28 de participanți).

La Ștefan Vodă a fost organizată în 2018 de către Direcția Cultură, Tineret, Sport și Turism, în parteneriat cu ABRM și Direcția Generală Educație, o reuniune profesională cu 65 de participanți din bibliotecile publice și școlare din teritoriu cu genericul „Bibliotecii puternice – comunități puternice”.

BPR „Dimitrie Cantemir”, Ungheni a organizat două conferințe în 2018: „Impactul serviciilor de top 2018”, „Bibliotecarul unda viitorului” și două în 2019: „Cartea în concordanță cu profesia: Colorism profesional”, „Dimensiunea imaginii bibliotecii în comunitate”.

Activitatea de cercetare a Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu” Chișinău pe parcursul a ultimilor 30 de ani este reflectată într-un articol recent publicat în revista

Bibliopolis, 2019, vol. 75, nr. 4, pp. 16-33, cu titlul „Creativitatea – o evoluție alchimică, dinamică, în plină dialectică”, autor, conf. univ. dr. Lidia Kulikovski. Prin activitatea de cercetare desfășurată, Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu” a devenit un model de bibliotecă care transmite practici de succes în domeniu. Autorul specifică că bibliotecarii din alte servicii decât cei din serviciile cu profil de cercetare ale Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu” Chișinău au atins măiestria cercetării [18]. Tot așa, măiestria cercetării o pot atinge și bibliotecarii din celelalte biblioteci publice teritoriale din republică, prin muncă sistematică, încercând să-și facă activitatea mai dinamică, s-o transforme. Să facă cercetare și să inoveze.

Ce avem de realizat?

- Să identificăm/ definitivăm temele și problemele de cercetare (pentru a minimiza eforturile profesionale paralele, dublările, a economisi timpul și efortul profesional);

- Să contabilizăm activitățile de cercetare în programe de cercetare și să eficientizăm coordonarea în cadrul Sistemului Național de Biblioteci;

- Să stabilim strategii, să creăm o bază metodologică comună, pentru ca cercetarea în bibliotecă să devină viabilă și vizibilă [16];

- Să evaluăm activitatea bibliotecilor, inclusiv privind cercetarea;

- Să stimulăm activitățile de cercetare, creativitate și inovare;

- Să creștem un mediu profesional în care desfășurarea și utilizarea cercetării să devină o parte acceptată și așteptată a practicii noastre;

- Să încurajăm bibliotecarii să gândeas-

că la modul în care pot încorpora cercetarea în practica lor de zi cu zi [18];

- Fiecare bibliotecă să participe la promovarea activității de cercetare în profesie;

- Să lucrăm împreună pentru a construi un corp de dovezi care să permită luarea deciziilor;

- Managerii bibliotecilor să sprijine bibliotecarii care doresc să efectueze cercetări, solicitând ca deciziile să se bazeze în parte pe dovezi de cercetare, ca bibliotecarii să participe la cursuri de formare profesională continuă pentru a-și actualiza abilitățile de cercetare și ca bibliotecarilor să li se acorde timp în sarcinile preconizate pentru a efectua cercetări [18];

- O altă inițiativă pe care directorii o pot lua – să stabilească un parteneriat de mentorat între bibliotecarii noi și cercetătorii consacrați din cadrul organizației. Sprijinul pentru un astfel de parteneriat de mentorat ar sublinia importanța cercetării în cadrul organizației și ar fi o experiență valoroasă de învățare pentru noii bibliotecari;

- Fiecare bibliotecar să-și asume diferite responsabilități și domenii de specializare pe parcursul carierei, să recunoască dezvoltarea profesională ca o responsabilitate importantă pentru a fi în pas cu progresul din domeniu și pentru a acumula abilități noi;

- Să comunicăm, pentru că comunicarea între profesioniștii care fac cercetare este foarte importantă pentru dezvoltarea domeniului;

- Să publicăm rezultatele cercetărilor în conformitate cu politicile accesului deschis la informație (unele materiale publicate pot genera alte teme, idei de cercetare);

- Și, nu în ultimul rând, cercetarea trebuie să fie sprijinită financiar.

Referințe bibliografice:

1. Activitatea bibliotecilor publice din raionul Ștefan Vodă în anul 2018: Raport analitic anual. Elab.: Maria Ganea. Ștefan Vodă, 2018. 33 p. Manuscris.
2. Biblioteca – inima comunității. Raport analitic privind activitatea bibliotecilor publice teritoriale din raionul Strășeni în anul 2018. Coord.: Nadejda Pădure, director BPR „M. Sadoveanu”; alcăt.: Natalia Grițco, Elizaveta Ghenea, Dora Caitaz et.al. Strășeni, 2019, p. 21. Manuscris.
3. Biblioteca Publică Orașenească „Emil Loteanu” Ocnița în anul 2018: Raport analitic anual. Elab.: Maia Taraban. Ocnița, 2018, p. 28. Manuscris.
4. Bibliotecile publice teritoriale din raionul Drochia în anul 2018. Raport analitic anual. Coord.: Maria Cojocaru; executant: Lidia Gontea; membrii echipei: Zinaida Catan, Galina Prodan. Drochia, 2019. p. 23. Manuscris.
5. Bibliotecile publice teritoriale din raionul Drochia în anul 2019. Raport analitic anual. Coord.: Maria Cojocaru; executant: Lidia Gontea; membru echipei: Zinaida Catan. Drochia, 2020. 36 p. Manuscris.
6. Bibliotecile publice teritoriale din raionul Edineț în anul 2018. Raport analitic anual. Biblioteca Publică Raională Edineț. Edineț, 2019, p. 22.
7. Bibliotecile publice teritoriale din raionul Glodeni în anul 2018. Raport analitic. Coord.: Eugenia Dicaia; echipa de lucru: Alla Liuleava, Aliona Camerzan, Clavdia Savciuc. Glodeni, 2018. p. 15. Manuscris.

8. Bibliotecile publice teritoriale din raionul Ialoveni în anul 2019. Raport analitic anual. Resp.: Sofia Mușat, sp. pr. Secția Culturală Ialoveni. Ialoveni, 2020, p. 28. Manuscris.
9. Bibliotecile publice teritoriale din raionul Hâncești în anul 2019. Raport analitic anual. Coord.: Tatiana Darii, dir. BPR „ÎPS Antonie Plămădeală” Hâncești; Membrii echipei de elab. a raportului: Ana Neaga, Tatiana Neaga, Irina Rotaru, et.al. Hâncești, 2019, p. 25. Manuscris.
10. Bibliotecile publice teritoriale din raionul Leova în anul 2018. Raport analitic anual. BPR „Valeriu Matei” Leova. Leova, 2018, p. 15. Manuscris.
11. Bibliotecile publice teritoriale din raionul Nisporeni în anul 2018. Raport analitic anual. Coord.: Elizaveta Țimbur, dir. BPR Nisporeni; Responsabil: Ana Roșu. Nisporeni, 2018, P. 10. Manuscris.
12. Bibliotecile publice teritoriale din raionul Orhei în anul 2019. Raport analitic anual. Coord.: Stanida Țugui; membrii echipei: Tatiana Lanovenco, Lidia Sitaru, Lucia Brehio, et.al. Orhei, 2019, p. 30 Manuscris.
13. Bibliotecile publice teritoriale din raionul Soroca în anul 2018. Raport analitic anual. Membrii echipei: Tamara Coșciug, Evghenia Railean, Eugenia Coșeriu et.al. Soroca, 2018. 27 p. Manuscris.
14. Bibliotecile publice teritoriale din raionul Ștefan Vodă în anul 2019. Raport analitic anual. Ștefan Vodă, 2020. 31 p. Manuscris
15. Bibliotecile publice teritoriale din raionul Ungheni în anul 2019. Raport analitic anual. Coord.: Nadejda Mihai; elab. : Aliona Manciu; resp.: Ala Macaru, Svetlana Grinea, Tatiana Nazîru, et.al. Ungheni, 2019, p. 29. Manuscris.
16. CORGHENCI, Ludmila. Cercetarea în biblioteconomie și științe ale informării. [online]. [citat 22.06.20]. Disponibil: <https://www.slideshare.net/libruniv/ludmila-corghenci-cercetarea-n-biblioteconomie-i-tiine-ale-informrii>
17. KOUFOGIANNAKIS, Denise. Research in librarianship: issues to consider / Denise Koufogiannakis, Ellen Crumley. [online]. [citat 22.06.20]. Disponibil: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/07378830610692109/full/html>
18. Kulikovski, Lidia. Știința și creativitatea – o evoluție alchimică, dinamică, în plină dialectică. In: BiblioPolis, 2019. vol. 75, nr. 4, pp. 16-33. [online]. [citat 29.06.20]. Disponibil: <https://www.slideshare.net/BMHasdeu/bibliopolis-2019-vol-75-nr-4>
19. NEGOIȚĂ, Elena. Lectura în familie. In: Lectura și scările: Culegere de articole. Bibl. Naț. a Rep. Moldova, Clubul Homo Aestheticus; dir. gen.: Elena Pintilei; consultant șt., pref.: Mihai Cimpoi; coord. de ed.: Vera Osoianu, Angela Drăgănel. Chișinău: Prut Internațional: BNRM, 2020 (F.E.-P. „Tipografi a Centrală”), pp. 124-142. ISBN 978-9975-54-455-9 (Prut Internațional). ISBN 978-9975-3361-9-2 (BNRM). DOI: 10.5281/zenodo.3695065. [online]. [citat 10.06.20]. Disponibil: <https://zenodo.org/record/3661869#.Xuxi72gzaUk>
20. OUȘ Ludmila. Modernizarea activității – prioritate strategică a bibliotecilor (Prezentare în cadrul Conferințelor Zonale, 2013) <https://www.slideshare.net/rmbibliotec/prezentare1-ous-22738338>
21. PĂDURE, Nadejda. Lectura între pasiune și hrană spirituală. In: Lectura și scările: Culegere de articole. Bibl. Naț. a Rep. Moldova, Clubul Homo Aestheticus; dir. gen.: Elena Pintilei; consultant șt., pref.: Mihai Cimpoi; coord. de ed.: Vera Osoianu, Angela Drăgănel. Chișinău: Prut Internațional: BNRM, 2020 (F.E.-P. „Tipografi a Centrală”). – pp. 160-168. ISBN 978-9975-54-455-9 (Prut Internațional). ISBN 978-9975-3361-9-2 (BNRM). DOI: 10.5281/zenodo.3695065. [online]. [citat 18.06.20]. Disponibil: <https://zenodo.org/record/3661869#.Xuxi72gzaUk>
22. Politici de cercetare în biblioteca publică: Recomandări metodologice în sprijinul elaborării documentului instituțional / Elab.: Ludmila Corghenci, Angela Drăgănel. 2019. – 10 p. [online]. [citat 18.06.20]. Disponibil: http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1102/Corghenci_Dr%C4%83g%C4%83nel_Politici%20de%20cercetare.pdf?sequence=1&isAllowed=y
23. Rețeaua Bibliotecii Municipale „Eugen Coșeriu” Bălți în anul 2018. Raport analitic. Resp.: Ludmila Ouș, dir. BM „Eugen Coșeriu” Bălți; Membrii echipei: Ludmila Ouș, Maria Caraștefan, Lilia Rigot et.al. Bălți, 2019. 62 p.
24. Rețeaua Bibliotecii Municipale „Eugen Coșeriu” Bălți în anul 2019. Raport analitic. In: Biblio-Info [online]. 2018, nr. 1, pp. 4-44. ISSN: 1857-2790 [Citat 30.06.2020]. Disponibil: <https://bibnordcoseriu.wordpress.com/2019/03/06/7397/>
25. Отчет работы Районной Публичной Библиотеки г. Тараклия за 2018 г. Подготовила Танова Надежда. Тараклия, 2019. с. 9. Manuscris.
26. Отчет работы Районной Публичной Библиотеки г. Тараклия за 2019 г. Подготовила Танова Надежда. Тараклия, 2020. с. 12. Manuscris.